

Верховний
Суд

Судова практика щодо санкцій і мораторію під час війни

Конференція
Бізнес vs Санкції, 16.08.2023

Олег ВАСЬКОВСЬКИЙ,
секретар судової палати з розгляду справ про банкрутство КГС ВС

Верховний
Суд

Постановою КМУ
від 03.03.2022 № 187
установлено **мораторій**
(заборону) на:

- виконання, у тому числі **в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань**, кредиторами (стягувачами) за якими є рф або такі особи (далі – особи, пов'язані з державою-агресором), відповідно до зазначеного переліку;
- **відчуження, передачу в заставу**, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, **корпоративних прав**, транспортних засобів, повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання рф або особами, пов'язаними з державою-агресором, окрім зазначених винятків;
- **відчуження, передачу в заставу**, будь-які інші дії, які мають чи можуть мати наслідком відчуження нерухомого майна, цінних паперів, корпоративних прав, транспортних засобів, повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання на користь осіб, пов'язаних з державою-агресором, або рф, крім набуття ними права власності на такі об'єкти на підставі рішення суду або свідоцтва про право на спадщину.

Верховний
Суд

Постанова КМУ від
03.03.2023 № 187
&
Судова практика

Верховний
Суд

Кейс «НВП
Смілянський
електромеханічний
завод»
(справа
№ 925/1248/21)

- У межах справи про банкрутство АТ НВП «Смілянський електромеханічний завод» надійшла заява від ТОВ «Представництво «Смілянський електромеханічний завод» (м. москва) з грошовими вимогами до боржника на суму 18 147 851,79 грн.
- Суд I інстанції, з висновками якого погодився суд II інстанції, **залишив заяву без розгляду**. Суди виходили з того, що з урахуванням положень статті 17 Конституції України, пп. 1 п. 1 постанови КМУ № 187 вимоги ТОВ "Представництво "НВП Смілянський електромеханічний завод" – юридичної особи, створеної та зареєстрованої відповідно до законодавства рф, не можуть бути виконані та визнані з огляду на наявність мораторію (заборони) на їх виконання.
- ВС постановою від 30.05.2023 **судові рішення** I та II інстанцій про залишення без розгляду заяви ТОВ «Представництво «Смілянський електромеханічний завод» (м. москва) про визнання грошових вимог до боржника **скасував і ухвалив нове, яким відмовив у задоволенні заяви ТОВ «Представництво «Смілянський електромеханічний завод» (м. москва).**

Верховний
Суд

Висновки ВС:

- дія мораторію передбачає заборону на вчинення конкретно визначеного переліку дій між учасниками правовідносин, встановлює певний правовий режим для цих правовідносин і впливає на перебіг грошових та інших зобов'язань. З моменту запровадження зазначеного мораторію **суб'єктивне право осіб – кредиторів (стягувачів)**, перелік яких наведений у постанові КМУ № 187, **знає обмежень у можливості реалізувати ними право вимоги до зобов'язаної сторони, у тому числі шляхом звернення за судовим захистом.**
- **установлений в пп. 1 п. 1 постанови КМУ № 187 мораторій (заборона) на виконання грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства рф, у співвідношенні з положеннями КУзПБ щодо правил і наслідків звернення та визнання грошових вимог кредитора до боржника у справі про банкрутство **виключає можливість визнання за правилами КУзПБ грошових вимог** тих кредиторів, які є особами, визначеними у постанові КМУ № 187, зокрема юридичними особами, створеними та зареєстрованими відповідно до законодавства рф, яким є ТОВ.**

Верховний
Суд

Проблемні питання щодо застосування КМУ № 187

- Стадійність застосування постанови КМУ (застосовувати і відмовляти в позові/застосовувати, задовольняти позов і відстрочувати виконання рішення/задовольняти позов, а застосовувати постанову на стадії примусового виконання рішення суду);
- застосування щодо розрахунків за договорами, якщо контрагент/товар є пов'язаною із країною-агресором (можливість виконання зобов'язання/здійснення розрахунків/зарахування коштів на рахунок особи, яка є резидентом України);
- застосування постанови КМУ, якщо контрагент - суб'єкт республіки білорусь.

Верховний
Суд

Добросовісність
підсанкційних осіб

Верховний
Суд

Постанова КГС ВС
від 21.06.2023 у справі
№ 910/2529/22

- 02.04.2021 РНБО ухвалила рішення про застосування до **ОСОБА_2** санкцій, зокрема у вигляді **блокування активів**. Президент України ввів в дію це рішення Указом від 03.04.2021.
- Цього ж дня **ОСОБА_2** уклала з **ОСОБА_1** договір про поділ майна, набутого у шлюбі, за умовами якого належні **ОСОБА_2** частки у статутних капіталах трьох товариств перейшли **ОСОБА_1**, а наступного дня (04.04.2021) приватний нотаріус провела відповідні реєстраційні дії.
- У грудні 2021 Департамент СБУ подав до Мін`юсту скаргу, в якій просив скасувати вказані реєстраційні дії. Мін`юст цю скаргу задовольнив.
- **ОСОБА_1** звернулася до суду з позовом, в якому просила скасувати наказ Мін`юсту.

Верховний
Суд

Постанова КГС ВС
від 21.06.2023 у справі
№ 910/2529/22

- Суд першої інстанції, з висновками якого погодився суд апеляційної інстанції, позов задовольнив.
- ВС постановою від 21.06.2023 судові рішення скасував і ухвалив нове рішення, яким відмовив у задоволенні позову ОСОБА_1 до Міністерства юстиції України про часткове скасування наказу.

Верховний
Суд

ВС звернув увагу на:

- Одним з нових аспектів публічного порядку в Україні є санкційне регулювання, яке з'явилося із прийняттям Закону України "Про санкції" внаслідок збройної агресії російської федерації щодо України.
- Застосовані щодо ОСОБА_2 **санкції введені в дію в день укладення договору** про поділ майна та актів приймання-передачі, Фролова Р. В. як приватний нотаріус повинна була **встановити дійсні наміри сторін договору про поділ майна, беручи до уваги вид та дату застосування персональних санкцій, чи не укладений договір з метою уникнення введених санкцій, добросовісність сторін, та врахувати такі обставини під час вчинення реєстраційних дій як державний реєстратор.**

Верховний
Суд

Висновки ВС

- Помилковими є висновки судів попередніх інстанцій про те, що реєстраційні дії проведені без порушення вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», а у державного реєстратора не було правових підстав для відмови у вчиненні реєстраційних дій на підставі Закону України "Про санкції".

Верховний
Суд

Закон України від
13.07.2023 № 3223-IX
"Про внесення змін до
деяких законодавчих
актів щодо
застосування санкцій"

- Створення **Державного реєстру санкцій** з метою надання публічного доступу до актуальної та достовірної інформації про всіх суб'єктів, щодо яких застосовано персональні санкції відповідно до цього Закону.

Верховний
Суд

Закон України
від 13.07.2023 № 3249-IX
"Про внесення змін до
деяких законодавчих актів
України щодо окремих
питань провадження та
застосування процедур
банкрутства у період дії
воєнного стану"

➤ **Обмеження прав кредиторів, щодо яких вжито санкції**

У разі застосування до кредитора або до заінтересованої особи стосовно кредитора спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), які передбачають блокування активів, такий кредитор з моменту застосування і на період застосування санкцій має право брати участь у зборах кредиторів **лише з правом дорадчого голосу.**

Верховний
Суд

Дякую за увагу!